

Lesson 38

Maksud me' Sara'in

Paglappas 20

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimmatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”.

Si me' duwe lesson dehelluhin takaletē we' duwa'i Tuhanin pī si Punu Sinai diyalem ebbut, lugung duk lalat duk pangurungne me' sempū' sara'ne masutsihin si me' bangsa Isra'elin. Si sara' ka'issa'nen pa'in Tuhanin si siye: **Da'a ka'am magtuhan seddili amban aku.** Si kaduwenen: **Da'a ka'am ngahinangan di bi me' patta'-patta' tuhan-tuhan.** Si katellunen: **Da'a sabbutun bi ēn TUHANIN bang ga' niya' kagunahanne.** Si ka'ampatnen: **Essebun bi ellew pahalihanin we' subey pagaddatanbi pegge' ellew inin ellew pagli'i si Tuhan.** Si kalimenen: **Pag'addatanun bi sa'i-samabin.** Si ka'ennemnen: **Da'a ka'am mapatey pagkasibi manusiya'.** Si kapitu'nen: **Da'a ka'am magjina.** Si kawalu'nen: **Da'a ka'am nangkew.** Si kasiyamnen: **Da'a ka'am naksi' ga'i bennal sabab pagkasibin.** Si kasampū'nen: **Da'a ka'am pagnapsuhanun bi alata' pagkasibin.**

Inin me' Sempū' Sara' pangurung Tuhanin pu Nabi Musa duk me' a'a Isra'elin. Urungan Tuhanin siye me' hunit tinuhut, pa'inne si siye: Sine-sine ta'u nuhut **kēmon** panganda'akan dem Sempū' Sara'in duk **ga' niya' salla'ne**, pata' iye ellum si pala'ihanku salama-lama. Saguwa' sine-sine nuhut kēmon sara'in bu langgalanne **bisan hadja dembuwa'**, hātinen langgalanne ne **kēmon**, duk pasape' iye amban aku **salama-lama!**

Inin lān pangurung we' Tuhanin si me' bangsa Isra'elin si Punu Sinai supaya siye sutsi. Da'ak Tuhanin siye we' subey siye kahagad duk tuhutde kēmon! Awe', **kēmon!** Ta'u ke madusehanin nuhut **kēmon** panganda'akan Tuhanin? Ga'i du, ga'i siye ta'u! Saguwa' masi du te'ed iye panganda'akan Tuhan Masutsi si siyehin! Hangkan, inin ne te'ed **panilew importante** ellew inin: **Ine jānnen hangkan pangurung Tuhanin me' Sempū' Sara'in si me' a'a Isra'elin, bang kata'uhanne**

du we' ga' niya' mekekole'ne nuhut bu ga' niya' salla'ne? Ine jānnen hangkan inurungan we' Tuhanin kuwe' bentuk duwa'an bohat me' tubu' Apu' Adamin?

Bakas takaleta ne we' me' a'a Isra'elin bakas pa'inde, *“Tuhut kami kēmon panganda'akan Tuhanin!”* Saguwa' kata'uhan Tuhanin du we' ga'i takole'de ngahinang kēmon panganda'akannen. Ga' kata'uhan me' a'a Isra'elin we' ga'i umabut basagden nuhut panganda'akan Tuhanin, bu ga' niya' salla'ne. Ga'i du tahātide bang sa'ingge talahanden amban Tuhanin duk amban basagnen duk sahayane mahadjehin. Iye du te'ed jānnen hangkan pangurung Tuhanin si me' a'a Isra'elin me' sempū' sara'nen. Pa'inne si siye: **Tuhutun bi kēmon, bang takole'bi! Saguwa' sine-sine ga'i nuhutne bisan hadja dembuwa', pasape' du iye amban aku salama-lama!**

Sabab me' panganda'akan hunit tinuhut, mabaya' **pakitehan** Tuhanin si me' bangsa Isra'elin we' ga'i te'ed takole'de maghinang mahāpin supaya kasulutan Tuhanin si siye. Kata'uhan Tuhanin we' ga'i takole' me' a'a Isra'elin nuhut kēmon panganda'akannen, saguwa' siye, ga' pe kata'uhande inin. Me' a'a Isra'elin sali' du duk me' a'a magāgama kuwe'ituhin, kannalde we' mabaya' hadja Tuhanin we' a'ahin nuley maghinang hāp. Duk kannalde bang tekka ne ellew kiyamatin duk pesōng ekka “hinangante mahāpin” amban “hinangante mala'atin” pa'in Tuhanin si kite bi, “Pitu ka'am, patenna' ka'am tu'u si aku salama-lama!” Saguwa' me' a'a mamikil sa miya'an, sala' du siye duk ga'i kata'uhande bang ine tasulat dem Kitabin duk bang sa'ingge sutsi Tuhanin. Tuhanin, ga' niya' salla'ne duk ga'i makajari we' ga'i hinangne ine me' dusehin!

Essebun bi, mimpie magduse papu'ten Apu' Adam behune pinatahala' we' Tuhanin amban Likus si Eden miya'an? Minsempū? Mindahatus? Hatu mindangibu? Duma'in! **Mintedde** du hadja magduse Apu' Adam, dina'ak ne iye tahala'!

Mintedde hadja magduse Apu' Adam, ga'i ne iye sutsi si pagmatahan Tuhanin!

Dembuwa' hadja dusenen, ga'i ne iye tumapit si Tuhan!

Dembuwa' hadja dusenen, subey ne iye matey!

Dembuwa' hadja dusenen, si iye ne ebbut ga'i tapalem si narka'in!

Awe', sutsi Tuhanin duk la'at te'ed si iye dusehin! Hangkan da'akne me' a'a Isra'elin, pa'inne: *“Sasuku mangalanggalan dambuwa' hadja panganda'akan sara'in bisan ne tuhutne sinduwehin, talanggalanne ne kēmon sara'in.”* (Yakub 2:10)

Na, bang sa miya'an sutsi Tuhanin, mabaya' kata'uhante inin: **Ine jānnen hangkan pangurung Tuhanin me' Sempū' Sara'in si me' a'a Isra'elin, bang kata'uhanne du we' ga' niya' makakole'ne nuhut bu ga' niya' salla'ne?** Pakale ka'am si sambung Tuhanin, pa'inne: *“Ga' te'ed niya' a'a inampun duk kinimmatan bentel we' Tuhanin sabab panuhutne*

sara' Tuhanin, *saguwa' sabab sara' Tuhanin hep pu'un kata'uhante bi we' dusehan kite bi.*” (Roma 3:20) Ubus, ine maksud me' Sempū' Sara'in? Ngānan duse ke? “Duma'in”, pa'in Tuhanin. Maksud me' sara'in, supaya **kata'uhante** we' dusehan kite bi!

Takalebi ke miya'an? Ine jānnen hangkan pangurung Tuhanin me' sempū' sara'nen pu si Nabi Musa duk me' a'a Isra'elin? Pangurungne ke sara'nen supaya siye patut pa'asek dem surga' bang tuhutde me' sara'in? Duma'in! Ga'i iyan makajari pegge' pa'in Tuhanin, “Bang ga'i tuhutbi **kēmon**, hukuman si ka'amin ilegga!” Makajari ke tuhut me' tubu' Apu' Adamin **kēmon** – bu ga' niya' salla'ne – bakas panganda'akan Tuhanin? Makajari ke kew ngeddo' bohe' hāp duk limpiyu amban dem pangisihan lege duk sammal? Ga'i makajari!

Ine maksud me' Sempū' Sara'in? Pa'in Kitabin: “Maksud me' sara'in, supaya **kata'uhante** we' **dusehan** kite bi!” Duma'in pangurung Tuhanin sara'nen supaya kite bi timbul amban hukumannen. Pangurung Tuhanin sara'nen magpakite si kite bi we' a'a **dusehan kite bi duk ubus ne kite bi hinukum subey matey** duk we' **nesessita** si kite bi we' subey **niya' nimbul kite bi!** Pasti' ne ke inin dem pikilanbi?

Me' Sempū' Sara'in kaw pinagsali' duk makina pagX-ray si ispital. Bang saki ku bu ga'i kata'uhanku bang ine sakikun kaw ku ileksamin we' doktol magX-ray. Ine maksud X-rayin? Luwal iye hadja maksudnen: **magpakite bang ine salla' diyalem barankun.** Arak du isab kuwe' makina pagX-ray si ispital me' sempū' sara' pangurung we' Tuhan pu Nabi Musahin. Iye hadja maksudnen **magpakite bang ine salla'nen – duse diyalem ateykun duk niyawakun.** Sa'ingge me' Sempū' Sara'in makajari magpakite duse diyalemkun? Pakitehande dusekun sa inin: Bang pagsali'ku addatkun duk sara' Tuhan masutsihin, takiteku du we' tala ku amban Tuhanin – si me' pikilankun, bissākun duk hinangankun. Bang **payamanku sara' Tuhanin** ubus bu **payamanku dikun**, kata'uhanku du we' magduse ku si Tuhan duk si pagkasiku bu **ga'i ku makajari patapit si pala'ihan Tuhan masutsihin mangga' niya' sammalnen duk sutsi hadja!**

Bang makina X-ray si ispital niya' kagunahanne **magpakite bang ine salla' diyalem baran a'ahin**, arak du isab sa miya'an me' Sempū' Sara'in, niya' kagunahanne **magpakite bang ine salla' atey a'ahin.** Bang X-rayin ga'i makajari **magpakole' a'a**, sali' du isab duk me' Sempū' Sara'in ga'i du isab makajari **magpakole' ateyte mapenno' we' dusehin.** Bang kabaya'ankun we' kole' dem ateykun subey ku pī balik si Doktol Mata'u Manamalin, hāтинен si Tuhanin. Luwal Tuhanin tege palanu manimbul aku amban kamatey duk hukuman sabab duse diyalem ateykun.

Kaw niya' magpa'in, “Da'a kew dahu', bagay! Bang aku inin, a'a hāp du ku! Duma'in ku kuwe' me' sinduwehin, panangkew, pangakkal, duk

magjina!” Bang sa ī tapikilnun pasti' we' ga' pe te'ed tasabutnu sutsi Tuhanin! Subey kata'uhannu we' bang tekka ne ellew kiyamatin **ga'i kew pinagsali' we' Tuhanin duk pagkasinu madusehanin. Pagsali'ne kew duk sara'ne masutsihin duk mangga' niya' salla'nen.** Pa'in sara'nen: *“Sasuku mangalanggalan **dambuwa'** hadja panganda'akan sara'in bisan ne tuhutne sinduwehin, talanggalanne ne **kēmon sara'in.**”* (Yakub 2:10) Pa'in Tuhanin: “Da'a ka'am magjina” bu pa'inne isab: “Da'a ka'am magdusta'!” Hangkan bang ga' kew bakas magjina saguwa' bakas kew magdusta', bisan hadja mintedde, hātinene we' bakas langgalannu ne kēmon sara'in (Yakub 2:11) bu ga'i kew makajari pī padiyalem si pala'ihan Tuhanin si surga', pegge' pa'in Kitabin: *“**Ga' niya' sammal umasek pī diyalem, ga' niya' me' a'a maghinangan maka'iya'-iya' atawa magdusta' umasek pī.**”* (Pinakita'u 21:27) Bugtu' te'ed ga'i Tuhanin kasulutan sabab me' di hinanganten! Iye hep pa'in Lapal Tuhanin, pa'inne:

*“Kēmon kite bi manjari **haram ne, duk bisan me' hinangante mabentelin kuwe' tarapu kelemmi'-lemmi'.**”* (Shi'ya 64:6) *“Kēmon manusiya' si dunyahin dusehan si matahan Tuhan duk subey siye legga Tuhanin. Ga' niya' a'a bentel si pagmatahan Tuhan, ga' niya' bisan dembuwa'. Kēmon manusiya'in tayikutande Tuhanin. Ga' niya' maghinangan hāp, ga' niya' bisan dembuwa'. Ga' siye pinagbidda' we' Tuhanin. Sali'-sali' kēmon kapagduse, bisan dembuwa' ga' niya' siye tapudji we' Tuhanin!”* (Roma 3:19,10,12,22,23)

Manjari, bang sa miya'an ne kite bi si matahan Dembuwa' Mangahukum kitehin bi, sa'ingge kalumeppaten bi amban pangaleggane kitehin bi? Ine subey hinangte supaya kite bi timbul? Ga' ke niya' ase-asete bi? Bang **sabab di hinangante** ga' te'ed niya' ase-asete. Saguwa' magsukul kite si Tuhan, **niya' ne palanune nimbul** me' tubu' Apu' Adamin amban pangalegga siye sabab duseden!

Batsate ne kuwe'itu namba amban dem Kitab Tawrat, jūd Paglappas, kapitulu duwempū, duk payamante lān hininang we' Tuhanin para si me' a'a Isra'elin supaya siye lumuwas amban kahunitan pinatekka si siye sabab sara'ne masutsihin. Pag ubus pangurung me' Sempū Sara'in si me' a'a Isra'elin, pa'in Kitabin:

(Paglappas 20) ¹⁸ *Pag kale me' a'ahin lugungin duk helling kuwe' tebuli'in duk pag kitede lalatin duk umbu diyata' punuhin, migpid siye hawal talewden. Ngagad-ngagad siye patala-tala...* ²¹ *sasang si Musa patapit si kalindeman masubuk pala'ihan Tuhanin.* ²² *Ubus missā TUHANIN pu si Musa, pa'inne, “Akahun inin si me' a'a Isra'elin: ‘Bakas takalebi du duk di teyingebi we' missā ku si ka'am amban diyata' langit...’* ²⁴ *[Hangkan] ngahinang ka'am **pagkurbanan** para*

si aku. Subey bulak hininangin. La'i ka'am magkurban, bili-bili ke atawa kambing atawa sapi', bang eggasbi ke baranden sinōngan si aku atawa pagpasalamatbi ke si aku. Lahat ingge-ingge ne pene'ku pagsambahayanganbi si aku, pī ku si ka'am ngurungan ka'am kahāpan."

Ubus, sinulat we' Nabi Musa kēmon panganda'akan Tuhanin diyalem libru. Ubus pag salung pe te'ed donga' ne Nabi Musa duk ngahinang pagkurbanan la'i si po'on Punu Sinai sa panganda'akan Tuhanin. Pag ubus miya'an hinangne, da'akne me' lella bata'-bata' sinduwehin ngeddo' sapi' lella sinduwehin pagkurbande, bu sinawutan laha'den dem pinggan, duk ineggas isiden diyata' pagkurbananin. Ubus eddo' Nabi Musa laha' sapi'in bu pisikanne diyata' pagkurbananin, diyata' libru bakas panulatanne me' panganda'akan Tuhanin duk diyata' me' a'ahin, duk pa'inne, "**Laha' inin mamahaget janji'te bi duk TUHANIN.**" (Paglappas 24:4-7)

Na, takaletē we' Nabi Musa, pegge' dina'ak iye we' Tuhanin, ngahinang pagkurbanan, magkurban hayep duk pinisikan laha'in si kēmon bangsa Isra'el mabanesin. Ine jānnen hangkan hinangne kēmon inin? Mabaya' Tuhanin nolo'an me' a'a Isra'elin kuwe' bakas pamanolo'ne kapapu'anden Apu' Adam, si Habil, Nabi Nu, Nabi Ibrahim, si Ishak duk si Yakub we' "**ta'ampun hadja duse manusiya'in bang niya' laha' bu'us.**" (Hibrani 9:22) Sine-sine mabaya' patapit si Tuhan subey patapit palabey amban kurban mangga' niya' salla'-salla'nen.

Ine jānnen hangkan Tuhanin nganda'ak magkurban hayep? Nganda'ak Tuhanin sa miya'an pegge' bentel iye bu pina'in dem sara'ne masutsihin we' **pengelegga** me' dusehin – bisan duse ku'ahat – kamatey du duk hukuman si iyehin tala amban Tuhanin duk amban sahayane duk basagne salama-lamahin. Duk pegge' me' a'a Isra'elin ga'i takole'de nuhut kēmon panganda'akanne masutsihin, subey siye magkurban si Tuhan mangga' niya salla'nen, supaya pagkurbande **mangga' niya' dusenēn** ganti' a'a **tege dusehin**. Saguwa' bakas ta'ayate ne we' kurban hayepin ga'i **ta'ānanne** dusehin, luwal hadja **debbunanne** duse a'ahin taman pinapitu we' Tuhanin **Mangalekkat masutsihin** si dunya. Mangalekkat inin paglilla'ne dinen hinang kurban para si dusehin, bu iye ne panambusanin.

Kēgan te'ed kite bi kuwe'itu, pegge' kata'uhante we' bakas tekka ne Manimbul inin duk bakas bayedanne ne duseten bi kēmon. Kata'uhannu ke ēnnen? Awe', si Isa hep iye (Yeshua si bissā Hibrani atawa Iesus si bissā Girik). Hāti ēn Yeshuahin **nimbul TUHANIN**. Si Isa inin ga' niya' samane manusiya'. Amban surga' iye. Ga' iye sinakup si addat madusehanin kuwe' kēmon me' tubu' Apu' Adamin. Bang si Isa,

tatuhutne kēmon me' sempū' sara' Tuhanin duk tumananne kēmon pina'in Tuhan mabentelin. Pegge' ga' niya' dusene patut paglilla'ne umulnen hinang kurban muwasan duse kēmon makahagad si iyehin. Sabab kurban Manimbul mangga' niya' salla'nen, ngatu Tuhanin ngimmatan ka'u duk aku bentel, pegge' dembuwa' mangga' niya' dusenen nandalan pangelegga dusenun duk dusekun.

Me' bagayku, sabab me' bakas ta'ayate ellew inin, subey ta'essebte duwe bayu' importante te'ed.

1.) Ka'issa', esseb-essebun bi we' **ga' niya' makajari nimbul dine sabab panuhutne me' Sempū' Sara'in!** Pakale ka'am balik si me' pina'in dem Kitabin sabab inin: *“Kēmon magpa'in we' kinimmatan siye bentel we' Tuhanin sabab panuhutde sara'in, pagmulka'an Tuhanin du siye. Pegge' tasulat dem kitab, pina'in, ‘Sasuku ga'i makatuhut kēmon panganda'akan tasulat dem sara'in, asal pagmulka'an Tuhanin siye!’”* (Galatiya 3:10) *“Sasuku mangalanggalan dambuwa' hadja panganda'akan sara'in bisan ne tuhutne sinduwehin, talanggalanne ne kēmon sara'in.”* (Yakub 2:10) Ga' niya' timbul sabab panuleyne nuhut me' Sempū' Sara'in. Maksud me' sara'in supaya takite dusehin.

2.) Kaduwenen subey ta'essebte inin: **Luwal du Tuhanin tege palanu manimbul me' madusehanin!** Pakale ka'am si me' pina'in dem Kitabin, pa'inne: *“Dembuwa' du Tuhanin duk dembuwa' du isab hadja mapasellet si Tuhan duk manusiya'in maghāp siye, iye Isa Almasi pagkasite bi manusiya'. Paglilla'ne umulnen duk pinaganti' we' ne dinen supaya manusiya'in ga'i legga Tuhanin sabab duseden.”* (1 Timoteo 2:5,6) To'o, luwal du Tuhanin tege palanu manimbul madusehanin.

Na, me' bagayku mapakalehin, niya' duwe tegtang subey ta'essebti: **Ga' niya'** timbul sabab panuleyne nuhut me' Sempū' Sara'in! Duk: **Luwal du Tuhanin** tege palanu manimbul madusehanin!

Hāp isab pakale ka'am ellew inin....

Karayaw iledjiki'an ka'am we' Tuhanin duk karayaw urunganne ka'am panghāti si me' bakas inistadihante bi ellew inin, pegge' pa'in Lapalnen:

“Ga' te'ed niya' a'a inampun duk kinimmatan bentel we' Tuhanin sabab panuhutne sara' Tuhanin, saguwa' sabab sara' Tuhanin hep pu'un kata'uhante bi we' dusehan kite bi!” (Roma 3:20)

Wassalam